

MŪSU PASTOGĖ

XI.IV Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Ausralia Post publication No NBH 0698 Kaina - Price \$1 12.7.1993 Nr.28 (2331)

ALB KRAŠTO VALDYBOS PRANEŠIMAS

Australijos spauda praneša, jog buvęs sovietų diktatorius Gorbačiovas, antroje šių metų pusėje lankysis visose Australijos valstijų sostinėse, kur skaitys paskaitas tarptautinių reikalų temomis.

Krašto valdyba ragina Australijos lietuvius reaguoti į Gorbačiovo atsilankymą, išnaudojant progą jo vizito metu iškelti į viešumą faktą, jog buvęs lyderis neša visą atsakomybę dėl 1991 m. sausio 13 d. Vilniuje įvykusių žudynių, kai sovietų daliniai nušovė ir tankais sutraiškė 13 nekaltų Lietuvos laisvės gynėjų.

Gorbačiovas meluoja tvirtindamas, kad karinė akcija prieš lietuvius Vilniuje buvo

surengta vietine iniciatyva, be jo žinios. Jis niekad viešai neišreiškė apgailestavimo dėl šio įvykio ir nenubaudė nė vieno nekaltų lietuvių žudiko. Todėl visa kaltė ir atsakomybė už šios smurto akcijos įvykdymą priklauso Gorbačiovui, kuris gerai žinojo kas darėsi Vilniuje.

Krašto valdyba ragina Apylinkių valdybas, seniūnijas, lietuviškas organizacijas ir pavienius tautiečius, prieš ir laike Gorbačiovo lankymosi Australijoje, priminti australiečiams vietinėje spaudoje, jog daugelio liaupsinamo „Gorby“ rankos yra suteptos nekaltų lietuvių krauju.

ALB KRAŠTO VALDYBA

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

* Neseniai vykusioje ALB konferencijoje išryškėjo didelis bendruomenės narių susidomėjimas Lietuvos pilietybės klausimu. Todėl nuo to ir pradėsiu šią Lietuvos įvykių apžvalgą. Jau kuris laikas spaudoje buvo rašoma apie ruošiamas Pilietybės įstatymo pataisas, kurios faktiškai įteisintų dvigubos pilietybės pripažinimą ir leistų daugeliui išeivių vaikų, gimusių užsienio valstybėse ir turinčių tų valstybių pilietybes, gauti ir Lietuvos pilietybę. Algis Žara „Atgimime“ Nr. 22 trumpai aprašo Pilietybės įstatymo pataisų svarstymą Seime. Prieš dvigubą pilietybę pasisakė socialdemokratas V. Plečkaitis akcentuodamas, kad dvigubos pilietybės netoleruoja Lietuvos kaimynės Rusija ir Lenkija, o taip pat Vokietija. Dviguba pilietybė, V. Plečkaičio nuomone, reiškia dvigubą atsakomybę, tad neišvengiami atvejai, kai įsipareigojimai vienai valstybei gali pakenkti kitos valstybės interesams. Žmonės, pretenduojantys į vienos ar kitos šalies pilietybę, galvoja ir apie turtą, o Lietuvoje, kur nuosavybės santykiai yra sudėtingi, nauji turiniai konfliktai grėšia socialiniu sprogimu, – teigė V. Plečkaitis. Dešiniųjų atstovas E. Jarašiūnas atkreipė dėmesį į tai, kad užsienyje gimę išeiviai iš Lietuvos vaikai ar anūkai niekuomet nėra turėję Lietuvos pilietybės, todėl negalima teigti, jog automatiškai suteikiant jiems teisę įgyti Lietuvos pilietybę, atstatomos jų teisės.

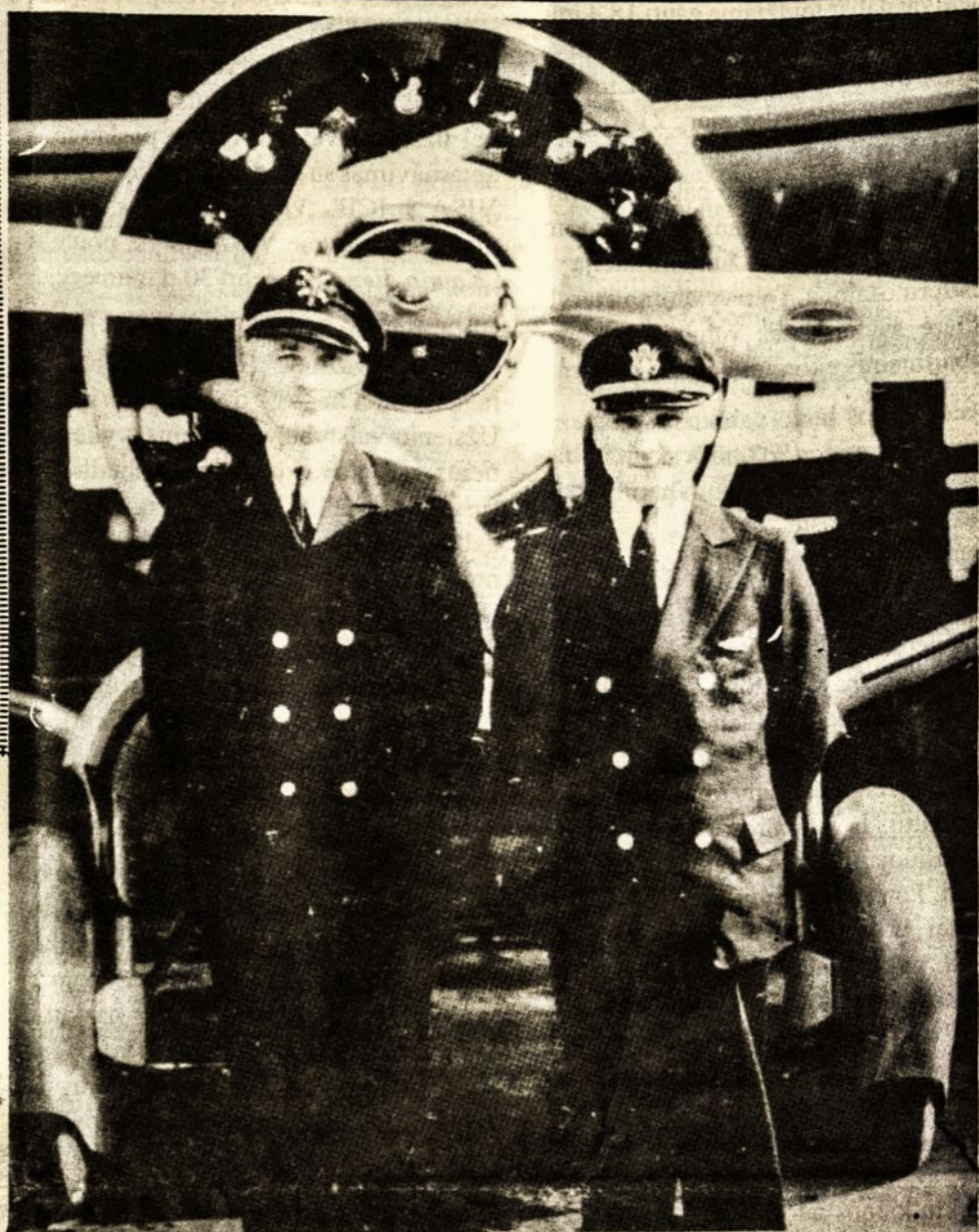
Šį kartą opozicijos atstovams pritarė Seimo Valstybės ir teisės komiteto pirmininkas P. Vitkevičius, atkreipęs dėmesį į išimtinę teisę suteikti Lietuvos pilietybę, kuria gali naudotis valstybės vadovai. Jo nuomone, priėmus projekte teikiamas įstatymo pataisas, Lietuvos gyventojams beliktų su ištiesta ranka sėdėti Gedimino prospekte, o „ponaičiai, atvykę iš kažkur pasiims turtus“. Išklause tokių argumentų, Seimo nariai grąžino Pilietybės įstatymo pataisas ir jas ruošiasi iš esmės tobulinti.

* Rusijos dujų koncernas „Letransgaz“, anksčiau nutraukęs dujų tiekimą Estijai ir Latvijai, birželio 27 d. sustabdė dujų tiekimą Lietuvai. To pasekoje dujų neteko visos komercinės Lietuvos įmonės, išskyrus Jonavos „Azotą“ ir Panevėžio „Ekraną“, kurios turi kontraktus su kitomis Rusijos dujų kompanijomis. Tiekimo sustabdymas motyvuojamas daugiau kaip 40 mln. JAV dol. Lietuvos skola „Letransgazui“. Lietuva tuoj pat pradėjo derybas su šiuo Rusijos dujų koncernu dėl dujų tiekimo atstatymo įmonėms, kurios reguliariai susimoka už dujų naudojimą. „Lietuvos dujų“ generalinis direktorius Zenonas Vištinis birželio 30 d. spaudos konferencijoje pranešė pasiuntęs „Letransgazui“ 81 įmonės, reguliariai susimokančios už sunaudojamas dujas, sąrašą, tačiau jam pažadėtas 1 mln. kubinių metrų į dieną tiekimo šioms įmonėms atstatymas birželio 29 d. neįvyko. Tačiau, kaip liepos 2 d. iš Vilniaus pranešė „Baltic News Service“, vidury savaitės dujos į Lietuvą vėl pradėjo tekėti.

* Liepos 1 d. Lietuvos premjeras Adolfas Šleževičius, lydimas pramonės ir prekybos ministro Kazimiero Klimašausko bei energetikos ministro pavaduotojo Sauliaus Kuto, Karaliaučiuje susitiko su Rusijos vicepremieru Sergejumi Šacharajum. Pasirašytas protokolas dėl ekonominių santykių tarp Lietuvos ir Rusijos, o po sekančio derybų rato tikimasi pasirašyti ir prekybinę sutartį. Derybose buvo tartasi dėl Lietuvos skolos už dujas ir Rusijos skolų Lietuvai už elektros energiją ir prekybinį tranzitą per Lietuvą subalansavimo.

* Tarptautinio valiutos fondo (TVF) vykdomoji taryba (angl. „executive board“) formaliai tikrino Lietuvos ekonominę būklę. Taryba pastebėjo nemažus pasiekimus, vykdančią su TVF sutartą ekonominę programą. Tai alų

Nukelta į 2 psl.

Steponas Darius ir Stasys Girėnas prie „Lituanicos“.

Anicetas Bučys

PALIKIMAS

Norėčiau palikti
lakūnų testamentą,
miško brolių garbę,
savanorių auką,
didvyrių kardą
ir dainą.

Žinau, tai ne mano lobis –

tai mano genties palikimas.

Iš to lobio
aš jau kurį laiką gyvenu,
ir jo pakaks,
širdyje taupiai prilaikant,
vaikų
vaikams.

RYŽTIS IR AUKOTIS (Dariaus ir Girėno skridimo į Lietuvą 60 metų sukakčiai paminėti)

Juozas Almis Jūragis

Savo tautų garbei dvasinius ir medžiaginius laimėjimus atsiekia žmonės, turintys užgrūdintą charakterį ir nepalaužiamą ryžtą. Ryžto galia – svarbus pažangos variklis. Pažangios ir stiprios išauga tos tautos ir valstybės, kurių piliečiai drįsta ryžtis ir aukotis, siekdami didelių tikslų.

Prie drąsulių, pastūmėjusių pirmyn pasaulio pažangą, priklauso ir mūsų transatlantiniai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas. Jie buvo drąsūs vyrai. Galingu ryžtu plakė jų širdys. Abu gimė Lietuvoje, beveik gretimuose Kaltinėnų ir Kvėdarnos valsčiuose. Jauni buvo išvežti į Ameriką. Ten užaugo, išsimokslino, bet neprarado to dvasinio tvir-

tumo, kuriuo pasižymi žemaičių būdas. Amerikoje juos viliojo erdvės. Abu pasirinko aviacijos lakūnų profesiją. Skraidymo menas jų laikais dar buvo pavojingas užsiėmimas. Jauna, neišvystyta aviacija dar tik bandė pasidaryti susisiektimo priemonę. Lėktuvai buvo maži, padaryti iš nepatvarių medžiagų, navigacijos aparatai neištobulinti, ne visiškai patikimi. Būti lakūnu tada savaime reiškė būti pasiryžėliu, būti vyrišku vyru, didesniu už kitų profesijų žmones.

Skraidydami juodu susipažino, artimai susidraugavo ir kartu pradėjo svajoti apie didesnius aviacijos laimėjimus. Sužavėjo juos Lindbergo žygis. Norėdamas paimti 25.000 dolerių premiją, skirtą lakūnui, kuris pirmas nuskris iš Naujorko į Paryžių,

Nukelta į 3 psl.

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 1 psl.

kilimo pristabdymas, perteklių turintis valstybinis biudžetas, griežta monetarinė politika ir progresas vykdant Lietuvos ūkio struktūrines reformas. Šio kvartalio TVF patikrinimo rezultatų pasėkoje Lietuvai dabar leidžiama gauti 18.4 mln. dol. kreditą iš tos 80 mln. dol. sumos, kuri buvo TVF paskirta Lietuvai praėjusių metų spalio mėn. 21 d., paremiant Vyriausybės ekonominio stabilizavimo ir struktūrinių pakeitimų programą. Lietuvos Vyriausybės vykdoma politika padėjo sumažinti infliaciją ir sustiprino taloną. TVF vykdomoji taryba pritarė nacionalinės valiutos įvedimui dabartinėmis ekonominėmis sąlygomis.

Šios žinios buvo paimtos iš „Laisvosios Europos radijo“ informacinių biuletenių anglų kalba, kuriuos galima gauti elektroniniu paštu.

* Kaip rašo liepos 2 d. „Lietuvos rytas“, lito įvedimas prekių kainoms įtakos neturėjo. Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojas Gintautas Preidys pranešė, kad iš Lietuvos banko saugyklų į kitus bankus jau išvežta 186.9 mln. litų. Iš bankų į apyvartą išleista 76.5 mln. litų. Iš 28 mlrd. dabar Lietuvoje cirkuliuojančių talonų jau išimta apie 8 mlrd. Ponas G. Preidys teigiamai įvertino tai, kad po lito įvedimo jo vertė vis kyla. Vakar Lietuvos bankas, nustatydamas oficialų lito ir kitų valiutų santykį, 1 JAV dolerį prilygino 4.35 lito (buvo 4.5). Pastebima, kad dabar žmonės labiau linkę parduoti valiutą, o ne pirkti; užsienio valiutos paklausa sumažėjo iki minimumo. G. Preidžio nuomone, kai kurios prekių kainos nuo liepos 1 d. pakilo ne dėl pinigų keitimo. Tai liudija faktas, kad litas ir toliau brangsta. Be to, pinigų keitimo metu Lietuvos bankas nepadarė jokios pinigų emisijos.

Liepos 2 d. „Lietuvos rytas“ pranešė, kad santaupos bus indeksuojamos taikant koeficientą 10. Vykdydama Lito komiteto nutarimą, Lietuvos Vyriausybė priėmė sprendimą dėl gyventojų santaupų indeksavimo ir nustatė, kad valstybiniai bankai ir valstybinė draudimo įstaiga, taikydami koeficientą 10, indeksuos Lietuvos piliečių ir jės nuolatinių gyventojų indėlius, sukauptus iki 1991 m. vasario 26 dienos.

* Vienaš didžiausių šalies bankų – „Vilniaus bankas“ atidarė filialą Kaune. Kauno filialas pasirošęs teikti šias bankines paslaugas: mokėjimo pervedimus, akreditivus, finansinius bei dokumen-

tinus inkasavimus, banko garantijas, inkasaciją, prekybą valiuta, valiutos keitimo punktų įrengimą ir t. t. Taip pat palankiomis sąlygomis priima indėlius nacionaline ir užsienio valiuta. Bankas turi glaudžių ryšių, kreditinių linijų su Šveicarijos, Vokietijos, Švedijos bankais, gali teikti lengvatinius kreditus įrengimams iš šių šalių įsigyti. Be to, bankas gali teikti ir kitus kreditus nacionaline bei užsienio valiuta. Nauja paslauga – aptarnavimas su kreditinėmis kortelėmis VISA ir ICB. „Vilniaus bankas“ – vienintelis Lietuvoje VISA narys, praneša „Kauno diena“ birželio 30 d. numerįje.

* Oficialių susitikimų dalyviai ir misisionieriai įvažiuos į Lietuvą nemokamai, rašoma liepos 2 d. „Lietuvos ryte“. Užsienio valstybių piliečiams, vykstantiems į Lietuvą dalyvauti oficialiuose susitikimuose labdaros bei kitokios pagalbos Lietuvai tikslais arba su Raudonojo kryžiaus misija, vizos nuo šiol bus išduodamos ir pratęsimos nemokamai. Toks sprendimas priimtas Vyriausybės posėdyje, atsižvelgiant į įvairių organizacijų prašymus.

* Taip jau susiklostė istoriškai, kad Kaune yra labai daug gražintino turto savininkų. Gražintinų objektų mieste yra dvigubai daugiau negu visoje Lietuvoje.

Kaip informuoja Nekilnojamo turto grąžinimo tarnyba, pareiškimų grąžinti pastatus yra per 5 tūkstančius, dėl žemės kreipėsi 12 tūkstančių. Kada paskutiniui kauniečiui bus grąžinta ar kompensuota nuosavybė, prognozuoti taryba nesiima, rašo „Lietuvos rytas“ liepos 2 d. numerįje.

* Liepos 29 d., antradienį Sąjūdžio Seimo tarybos pirmininkas Algirdas Katkus Lietuvos Prezidentui įteikė 142246 parašus, kuriais pareikštas protestas prieš politinį susidorojimą su Stasiu Lozoraičiu. Reikalaujama jį palikti Lietuvos ambasadoriumi Jungtinėse Amerikos Valstijose. Daugiausiai parašų, beveik per mėnesį, surinkta Kaune, po to eina Vilnius, Klaipėda. Mažiausiai – Pietryčių Lietuvoje.

* Pirmąją laidą išleido Kauno puskarininkių mokykla. Lietuvos kariuomenei paruoštas 51 puskarininkis. Jiems suteiktos motošaulių, ryšininkų ir inžinierių kvalifikacijos.

* Ekonomijos ministro pavaduotoja, Kainų konkurencijos tarnybos direktorė pranašauja, kad nuo liepos 15 – 20 procentų pabrangs duona, miltai, kruopos,

mėsa ir jos gaminiai, pienas bei žuvis. Tai susiję su dujų, energetinių išteklių kainų, taip pat perdirbimo pramonės darbuotojų atlyginimų padidėjimu. Numatoma, kad apie 10 procentų padidės darbo užmokestis ir apie 15 proc. transporto išlaidos.

Lietuvos banko valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius

* Brangsta ir pigiausias transportas – nuo liepos 1 d. geležinkelio bilietai vietinio susisiekimo traukiniuose kainuos du kartus brangiau. Šiuo metu nauja kaina nurodyta 1.6 talono už kilometrą, tačiau artimiausiu metu bus suapvalinta iki 2 centų. Taigi, kelionė iš Vilniaus į Kauną kainuos virš dviejų litų. Reikia pasakyti, kad kelionė traukiniu vis tiek dvigubai pigesnė nei autobusu. Tuo nesunku įsitikinti, žvilgtelėjus į naujus tarifus – vienas kilometras paprastu autobusu kainuos 3, o minkštu – 4 centus. Šie tarifai įsigalios liepos pradžioje.

* Nuo liepos pradžios brangsta dujos. Pramonės įmonėms 1000 kubinių metrų dujų kainuos 90 JAV dolerių, gyventojams – 70 dolerių. Ministras pirmininkas, kalbėdamas su žurnalistais, paminėjo, kad gyventojams mokestis už dujas padidės 60 – 70 proc.

* Nuo liepos 1 dienos apie 20 proc. brangsta telefono pokalbiai su buvusios Sovietų Sąjungos miestais. Taip pat nuo liepos 1 d. bus galima be eilės už 1400 Lt (apie 300 JAV dolerių) įsivesti telefoną. Kiek anksčiau ši paslauga kainavo 250 dolerių.

* Šiuo metu Lietuvoje yra 104 tūkst. ūkininkų. Jų žinioje beveik trečdalis visos naudojamos žemės.

* Nuo liepos pirmosios atpiginta siuntinių siuntimas iš Lietuvos į 49 pasaulio šalis. Daugiausia – 96 proc. – atpiginta siuntimas į Rusiją.

* Lietuvoje šiemet linais užsėta tik šeštadalis pernykščio ploto. Plungės „Linų audinių“ fabrikas derasi su Ukrainos ir Baltarusijos linų augintojais. Pirmadienį plungiškiai į Slovakiją išsiuntė savo gaminių už 43 tūkst. dolerių, ruošia 130 tūkst. vertės siuntą į Italiją.

* Panevėžyje prasideda penktasis tarptautinis keramikų simpoziumas, kurį apmoka miesto savivaldybė. Keramikai iš Latvijos, Estijos, Norvegijos, Australijos, Austrijos, JAV, Italijos ir Lietuvos naudosis Panevėžio stiklo fabriko degimo krosnimis. Simpoziumo metu fabrike bus atidarytas meninio stiklo cechų, kuris, vietoje neperkamų stiklinių, gamins brangius gaminius, skirtus restora-

nams ir kavinėms papuošti.

* Kėdainiuose įvyko pirmasis valiutinis aukcionas, kuriame už 35 tūkst. JAV dolerių parduotas vienintelis iki šiol mieste veikęs kino teatras „Kėdainiai“. Manoma, kad nupirktame kino teatre įsikurs lošimo namai. Į šią žinią turėtų atkreipti dėmesį mūsų pensininkų klubai, organizuojantys ekskursijas į lošimo namus.

* Jau metus Vilniaus krašte veikia nepriklausoma privati komercinė radijo stotis Znad Wilii. Ji girdima ištisą parą, daugiausia lenkų kalba. Pasak jos vadovo – Nepriklausomybės atstatymo Akto signataro Česlovo Okinčico – jos klauso apie 60 proc. Vilniaus krašte gyvenančių lenkų. Kuriant šią stotį buvo norima įjungti Lietuvos lenkus į visuomeninį gyvenimą, pateikti jiems objektyvią informaciją be jokių komentarų.

* Birželio 29 d. „Kauno diena“ praneša apie Lietuvos krepšininkų sėkmę. Mūsų krepšininkai sėkmingai įveikė 1995 metų Europos čempionato pirmąjį barjerą: užėmė kvalifikaciniame turnyre Austrijos sostinėje antrąją vietą, jie iškovojo teisę žaisti antrajame atrankos turnyre.

* Liepos 3 d. „Kauno dienos“ Konrado naujienos:

Vakar ryte ant Kauno televizijos stogo rasta kovinė granata. Visai gali būti, kad tai susiję su prieš savaitę *Laisvės alėjoje* rodytu siužetu, kuriame viena dama grūmojo reporteriui.

* Geri norai gimdo gerus darbus. Ką tik iš Los Angeles grįžo LITPOLINT-ER prezidentas R. Bubnelis ir parvežė gerų naujienų – į spalio mėnesį vykšiančias Lietuvių dienas vyks Kauno menininkų grupelė, kurių kelionę dainuojantis prezidentas žada finansuoti.

* O čia žinia džiaz mėgėjams. Kauno bigbendas, vadovaujamas R. Grabšto, dalyvavo III Baltijos bigbendų festivalyje Ščecine. Dėl įvairių problemų atvykę tik antrąją festivalio dieną, vakare jau grojo labai jaukiame, Pajūrio Kunigaikščių pilies kieme.

* Fotografijos galerijoje atidaryta Rimanto Dichavičiaus darbų paroda.

* Joninių naktį policija suėmė 17 Šiaurės Lietuvoje reketavimu įtariamų piliečių. Suimtas ir įtariamasis grupės vadovas. Manoma, kad šios grupės nariai susiję su Šiaulių restorano ir Biržų pieninės sprogimais.

* Būti ar nebūti biznio centrui? Šis klausimas aptartas savivaldybėje įvykusiame pasitarime „PHARE“ programos atstovų iniciatyva. Specialistai iš JAV, Danijos, Kauno technologijos bei Vytauto Didžiojo universitetų, Regioninių pramonės ir prekybos rūmų, mieste veikiančių biznio informacijos centrų pasiūlė įkurti visuomeninį komitetą, kuris numatytų būsimą biznio centro valdymo struktūrą bei steigimo principus. O kol kas Kaune biznis vyksta ir be centro.

* Pabaigai pora įdomybių. Birželio 23 d. „Kauno diena“ pranešė, kad š. m. 24 – 27 d.d. Kauno fantastikos mėgėjų rūmuose susirinks fantastikos ir šmėklų mylėtojai: vyks fantastų festivalis – Lituanicon-93. Veiks įvairūs atrakcionai, kaukių balius, okultinės literatūros „kromelis“, galėsite per žiniuones užsisakyti išsamų ir tikslų savo horoskopą, pasikalbėti apie šmėklų gyvenimą postindustrialiniuose Vakaruose bei buvusio socialinio griuvėsiuose su rašytojais ir

Nukelta į 3 psl.

...IR VISA Į O LAIKĄ KARTOJA, KAD ŽINO, KAIP ĮVEIKTI EKONOMINĘ KRIZĘ!..

LIETUVOS SPAUDOJE

R. Dovydeno pieš.

Atkelta iš 1 psl.

C. A. Lindbergas tą skridimą atliko 1927 metais vienmotoriniu lėktuvu perskridęs Atlanto vandenyną, 5,800 km. nuotolį įveikęs per 33 val. ir 32 minutes. Lindbergas tapo geriausiu to laiko aviacijos pirmūnu.

DARIAUS IR GIRĖNO skrydžio užplanuotas MARŠRUTAS

Darius ir Girėnas pasiryžo pralenkti Lindbergą ir iš Amerikos nuskristi į Lietuvą. Niekas jų neskaitino, premijos nežadėjo, į šį žygį jie ruošėsi savo jėgomis. Lėktuvą nusipirko už savo pinigų, tik jį perstatyti, pritaikyti tolimumui savo aukomis padėjo Amerikos lietuviai. Lėktuvui davė vardą Lituanica. 1933 m. liepos 15 dienos ankstyvą rytą pakilo jie iš Naujorko aerouosto. Sunkiai pakrautas lėktuvas vos vos atsipalė nuo žemės. Skrido jie tyloje, neturėdami su žeme radijo ryšio, nes, lėktuvui nebegalint pakelti didesnio krūvio, radijo ir parašutų teko atsisakyti.

Lituanica, perskridusi Atlantą, Europos žemyną pasiekė Vokietijos šiaurėje. Naktį iš liepos 16 į 17 dieną, beveik pačiame vidurnaktyje, siaučiant audrai, dėl nežinomų priežasčių Soldino miške, nukirtusi kelias dideles pušis, Lituanica sudužo.

Darius ir Girėnas žuvo, nuskridę 6,411 km. per 37 val. ir 11 min. Darius ir Girėnas, du lietuviai drąsuoliai, į aviacijos pažangos istoriją įrašė naują tolumo skridimo laimėjimą. Jų 1933 metais pasiektas rezultatas buvo antrasis pasaulyje. Amerikos ir beveik viso pasaulio spauda jų žygį plačiai aprašė, pranašavo, kad po jų skridimo aviacijai švinta tolimųjų skridimų aušra.

60 metų skiria mus nuo Dariaus ir Girėno skridimo per Atlantą į Lietuvą. Per tą laiką aviacijos pažanga vystėsi nepaprastu greičiu. Dabar lėktuvai saugiai ir užtikrintai raižo erdves virš visų žemės rutulio vandenynų ir kontinentų. Erdvių laivas pasiekė Mėnulį, kosminės raketos veržiasi prie tolimųjų planetų. Kelionę erdvėmis saugiai padarė drąsūs vyrai, išstvermingi lakūnai, kurie pirmieji braižė kelius erdvėje, išbandė vis labiau patobulintus lėktuvus. Darius ir Girėnas priklauso tai sparnuotai žmonijos kartai, kuri ryžtingai veržėsi per erdves. Jie aukojosi savo gyvybes, kad būsimos lakūnų kartos galėtų pasinaudoti jų patirtimi ir sėkmingiau, saugiau skraidyti. Tokia yra Dariaus ir Girėno atlikto žygio reikšmė pasaulinei aviacijai.

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 psl.

leidėjais iš Europos, pasižiūrėti videoegzorcizmų. Konvento šūkis: „Daugiau dvasingumo“.

* Birželio 22 d. „Vakarinės naujienos“ praneša, kad utenietis Gediminas Dise-

Lietuviams Dariaus ir Girėno žygis buvo visus žavintis, naujas heroiškos tautos dvasios prasiveržimas. Jie buvo visiems matomas įsikūnijęs patriotizmas, gyvas tautos idealizmas. Savo tikslus ir idealistinę pasaulėžvalgą lakūnai išreiškė savo testamente, poetiškai sparnuotais

žodžiais surašytame dokumente, kuris buvo rastas prie Lituanicos skeveldrų, tarp vežtų į Lietuvą laisvų.

„Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnams prisidėti prie bendrojo darbo – tirti mažai žinomas Žiemų Atlanto vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareigą tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.“

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti mes stengiamės pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais!

Lituanicos laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvėpia juos naujiems žygiams.

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!“

Testamente kalbama ir apie nepasisekimo galimybę ir įrašomas toks paskatinimas „...tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui...“

Visa tauta kaip vienas žmogus skridimo dienomis, sulaukusi kvapą gaudė retas žinias apie jų skrydžio eigą. Lituanicos Lietuva laukė kaip didelio stebuklo. Iš už Atlanto atskrendą sparnuotieji lietuviai Lietuvai nešė kažką nepaprastai didingo ir skausmingo, keliančio lietuvių dvasią. Mažą Lietuvą jų drąsus ryžtas ir išstvermė darė didelę, pasitikinčią savo jėgomis, atsistojusią viso pasaulio dėmesio centre. Dariaus ir Girėno žygdarbis, skausmingas didvyriškumas ir tragiškas jų likimas iliejo į tautą daug tautinio entuziazmo, savigarbos, bendrųjų tautos uždavinių patriotiškesnio supratimo.

Ir šiandien, praėjus 60 metų nuo Dariaus ir Girėno skridimo ir žuvimo, tebėjaučiame kilnios jų dvasios paskatinimą – „Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių“.

Užfiksuota, kad ankstesnis pasiekimas buvo 5.2 sekundės. Rekordas pasiektas

TRUMPAI IŠ VISUR

JAV prezidentas Bill Clinton paskelbė, kad Amerika nevykdys branduolinių ginklų bandymų bent iki 1994 metų spalio pirmos dienos, jei kiti kraštai irgi nepraves ginklų bandymų. Prancūzija ir Rusija, paremdamos JAV pareiškimą, pasisakė už visišką atominių ginklų bandymų uždraudimą. Iki šiol neaiški tik Kinijos laikysena.

Centrinės Turkijos Sivas mieste vykstant kultūros kongresui, didžiulė fundamentalistų musulmonų minia apsupo viešbutį, kuriame apsistojo kongreso dalyviai, protestuoti prieš rašytoją Aziz Nesin, išvertusį ir paskelbusį dalį Salmon Rushdie romano „Šetoniškos eilės“.

Fanatikams padėgus viešbutį, gaisre žuvo 35 žmonės, daugumoje poetai ir rašytojai. Aziz Nesin išsigelbėjo.

Kad apsaugoti Londono miesto centrą nuo pasikartojančių aerių teroristų puolimų, užblokuota dauguma į centrą vedančių gatvių. Pravažiuojimui paliktos tik 8 gatvės, kuriose įrengti nuolatiniai policijos kontrolės punktai

Bosnijoje drauge veikiančios serbų ir kroatų pajėgos apsupo ir atkirto musulmonų ginamą Maglaj miestą į šiaurę nuo Sarajevo. Musulmonai pasiekė teritorinių laimėjimų prieš kroatų vakaruose. Jungtinių Tautų saugumo taryba neparėmė JAV pasiūlymo nuimti nuo Bosnijos vyriausybės ginklų įsigijimo draudimą.

JAV paskelbė, kad ateityje neblokuos Vietnamo prašymų gauti tarptautines paskolas ūkiui atstatyti.

Tolimesni abiejų valstybių santykiai priklausys nuo Vietnamo pastangų išaiškinti 2,200 amerikiečių, dingusių be žinios Vietnamo kare, likimą.

Neoficialiai Rusijos remiami Abchazijos separatistai pradėjo ofensyvą prieš

akcinės bendrovės „Utenos gėrimai“ organizuotame Aukštaitijos krašto alaus gėrėjų konkurse, įvykusiame š. m. birželio 19 d. Utenoje.

Beje, vienas iš didžiausių piniginių prizų įteiktas alaus gėrėjų konkurso dalyvei Rajai Grigienėi – ji bokalą išgėrė per 6.4 sekundės ir pralenkė nemažai vyrų.

* Ir dar viena, vyrų akimis žiūrint, pozityvesnė žinia apie gražiąją lytį (feministės gali vertinti priešingai). Liepos 2 d. viešbutyje „Villon“ prie Vilniaus iš septyniolikos gražuolių buvo renkama „Mis Lietuva 93“. O Palangoje „Rugelio“ poilsio namuose iš šešiolikos pretendenčių buvo renkama „Mis Lietuva Universe 93“. Šiame renginyje svečiavosi ir „Mis Lietuva 93“.

Šios žinios daugiausia paimtos iš Lietuvoje paruošiamų ir Clevelande gyvenančio Algio Giedraičio elektroniniu paštu persiunčiamų lietuviškų žinių, kuriomis jis maloniai leido pasinaudoti ruošiant šią apžvalgą.

Paruošė: Saulius Varnas

Gruzijos vyriausybės pajėgas, bandydami atsiimti Suchumi miestą. Separatistų artilerijos ugnis užmušė bei sužeidė daug miesto gyventojų.

Birželio 28 d. armėnai išstūmė Azerbaidžano karines pajėgas iš Marakeb miesto, paskutinio azerų atramos taško Kalnų Karabache.

Birželio 30 d. Azerbaidžano parlamentas ministru pirmininku išsirinko sukilėlių pulk. Suret Guseinov, kartu pervesdami jo tiesioginę žinią gynybos, saugumo ir vidaus reikalų ministerijas.

Laikinais prezidento pareigas einas Gaidar Alijev paskelbė visuotinę mobilizaciją, pašaukdamas visus vyrus virš 18 metų amžiaus karinei tarnybai.

Albanija ištrėmė graikų ortodoksų dviasikį Krizostomą Maidonis.

Reaguodama į tai Graikija pradėjo masiniai tremti Graikijoje nelegaliai gyvenančius albanus, kurių ten yra tarp 150,000 ir 300,000. Per pirmąsias penkias akcijos dienas jų išstremta virš 10,000.

Pietų Afrikos baltųjų vyriausybė susitarė su juodųjų Afrikos tautiniu kongresu prarasti demokratinius rinkimus ne vėliau, kaip sekančių metų balandžio 27 dieną.

Po susitarimo Pietų Afrikos prezidentas F. de Klerk ir Afrikos tautinio kongreso pirmininkas Nelson Mandela už politinį ryžtą apdovanoti amerikiečių Filadelfijos laisvės medaliu.

LAIŠKAI REDAKCIJAI

Gerb. Redaktorium,

APIE PADORUMĄ: žmogelis, kuris stebi Lietuvą per teleskopus ir mikroskopus, atrodo, pamiršo netolimą praeitį.

Norėčiau žinoti, kada komunistas tapo padoriu žmogum? (jei iš viso jį galima vadinti žmogum?!).

Su pagarba,

D. Vildovas

Wodonga 30.6.93

PADĖKA

Dėkoju labai nuoširdžiai visiems Sale seniūnijos lietuviams, kurie per seniūnę p. Eskirtienę paaugojo a. a. dr. kun. Petro Bačinsko atminimui \$ 60.00 ligoniams Lietuvoje, sergantiems cukralige.

Juras Kovalskis, pirmininkas

AUKOS „Mūsų Pastogei“

J. Leskys	NSW	\$ 5.-
V. Palavikas	VIC	\$ 11.-
B. Zumeris	VIC	\$ 10.-
A. Kesminas	VIC	\$ 5.-
D. Vildovas	VIC	\$ 20.-
M. Kvietkauskienė	NSW	\$ 15.-
S. Radzevičius	NSW	\$ 10.-
A. Blažinskas	NSW	\$ 15.-
O. Grosienė	NSW	\$ 15.-
V. Patašius	NSW	\$ 20.-
J. Plėta	NSW	\$ 15.-

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

Red.

„Mūsų Pastogė“ Nr. 28 1993.7.12 psl. 3

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ SANTYKIAI SU LIETUVA DABARTINIAME EKONOMINIAME IR POLITINIAME GYVENIME

Saulius Varnas

(Atkelta iš praėjusio nr.)

Tas reiškia, kad Lietuvoje vis didesniams kiekiui žmonių bus reikalinga kažkokia materialinė pašalpa. Manau, kad būtų svarbu skatinti privačių labdaros organizacijų, panašių į Australijos Smith Family, steigimąsi. Kadangi šiuo metu pragyvenimas Lietuvoje dar yra žymiai pigesnis, o vidutinis atlyginimas dešimtis kartų mažesnis negu Australijoje, vietiniu mastu kuklūs indėliai galėtų būti pakankamai svarūs ir prasmingi šelpiant skurstančius žmones Lietuvoje.

Kalbant apie materialinę pagalbą Lietuvai, reikėtų atkreipti dėmesį ir į kai kurias negamybines veiklos sritis, kurios yra nepaprastai svarbios visuomenės vystymuisi. Galima būtų sakyti, kad nuo jų priklauso tautos ateitis. Aš kalbu apie švietimą ir mokslą. Dabartinė Lietuvos vyriausybė nepajėgia ar dėl trumparegiškumo nenori pakankamai dotuoti šitų sričių. Praėjusį mėnesį per Lietuvą nuvilniję mokytojų streikai buvo ženklas, kad švietimo sistemoje dirbančių žmonių našta darosi nepakeliamai sunki. Dabar dažnai kalbama, kad dabartinė sovietmečiu užaugusi lietuvių karta yra pražuvusi, kad reikia laukti, kol užaugs nauja karta nepriklausomoje Lietuvoje, kad lietuviai pradėtų normaliai tvarkytis savo valstybėje. Kokia bus toji nauja karta, jei valstybė neskirs pakankamai lėšų jai išmoksinti?

Čia norėčiau atkreipti dėmesį ir į vieną regioninę problemą. Būtent, lietuviškas mokyklas Vilniaus krašte. Tokių mokyklų ten labai nedaug. Tos, kurios nesenai įsisteigė, atsiskyrę nuo mišrių lenkiškų-lietuviškų ar lietuviškų – rusiškų mokyklų, dažnai stokoja elementariausių mokymo priemonių. Esant dabartiniam jėgų balansui Seime, politiškai susidarė labai blogas klimatas pozityvioms permainsioms šiame krašte. Reikalas tas, kad LDDP dauguma Seime gana trapi ir jie dažnai turi remtis savo sąjungininkais – Lenkų frakcija. Todėl ši labai nedidelė frakcija gali turėti nemažą politinę įtaką politikos Vilniaus krašte formavimui, o tas labai apsunkins šio krašto atlietuvinimą.

Diskutuojant apie mokslo vertę visuomenei, manau, kad yra verta šiek tiek giliau pažvelgti į mokslo ryšį su ekonomika. Į Lietuvą iš užsienio atplaukiantis investicinis kapitalas dažniausiai priviliojamas labai pigios darbo jėgos – juk vidutinis atlyginimas Lietuvoje tėra 28 JAV dol. į mėnesį. Lietuva pasiliks atsilikusia trečiojo pasaulio šalimi Europos centre, jeigu jinai nesumodernės. Šalies modernėjimas sietinas su aukšto lygio technologijos įsisavinimu ir jos efektyviu panaudojimu. Norint sėkmingai vystyti krašto ekonomiką, nepakanka vien tik pirkti naują technologiją iš užsienio. Daugelio šalių patirtis rodo, kad tam yra būtina užsitikrinti sau technologinį suverenumą.

Šią savoką įvedęs australas Paul Grant technologiniu suverenumu vadina **sugebėjimą ir laisvę pasirinkti**, sukurti ar įsigyti ir panaudoti bei vystyti komercinę technologiją, reikalingą industrinei pažangai. **Sugebėjimu** čia vadinama ne tik bendrovės įsigijusios tam tikrą technologiją (sakykim, stakles, kompiuterį), mokėjimas ja naudotis ir ją vystyti, bet

"Mūsų Pastogė" Nr. 28 1993.7.12 psl. 4

taip pat vietinės profesinės ir industrinės infrastruktūros pajėgumas palaikyti šią technologiją, t. y. turėjimas pakankamai kvalifikuotų inžinierinių kadru, kurie galėtų tas stakles ar kompiuterį pataisyti gedimo atveju, pagaminti laiku ir pateikti atsarginių dalių, buvimas išmanančių vietinių konsultantų, kurie galėtų padėti atrinkti optimalias stakles ar kompiuterį už pigiausią kainą ir pan. Jeigu kokia tai technologija sukurama kurioje nors valstybėje ir už jos lėšas, tai savaime suprantama, kad šios technologijos suverenumas priklausys tai valstybei. Tačiau iš užsienio įsigytos technologijos panaudojimo ir vystymo laisvę paprastai riboja kontraktiniai susitarimai su technologijos pardavėju. Užsienio firmos, parduodamos savo technologiją, stengiasi pirkėjui apriboti tos technologijos panaudojimo sferą ir užkirsti kelią ne jų žinioje esančiam tos technologijos tobulinimui ir naujam pritaikymui. Paprastai jos stengiasi parduoti t. v. "juodąją dėžę" su naudojimosi instrukcijomis. Tokia jų nuostata gerai suprantama, nes komercinės firmos nepageidauja, kad jų klientas panaudotų tą technologiją kaip tramplyną į jų pačių rinką ir pralengtų juos savo patobulinimais įsigytai technologijai.

Iš šių samprotavimų seka viena svarbi išvada, kuri labai aktuali Lietuvai. Būtent, kad siekiant technologinio suverenumo, būtina sukurti ir išlaikyti pakankamai stiprią mokslo ir technikos bazę. Kiek man žinoma, sovietmetyje Lietuvoje buvo sukurta visai neblogo moksline – techninė bazė. Nors jinai ir buvo orientuota daugiausiai į Sovietų Sąjungos karinio-pramoninio komplekso patarNAVimą, šios bazės perorientavimas kiek kita kryptimi būtų nepalyginamai lengvesnis uždavinys, negu jos sukūrimas iš naujo. O kas yra daroma Lietuvoje šiuo klausimu? Kokia dabar mokslo institucijų būklė? Edmundas Zavadskas š. m. balandžio 17 d. "Literatūroje ir mene", straipsnyje "Ar netapsime intelektualine dykuma?" rašo: "Aukštosios mokyklos priverstos rengti specialistus, gaudamos net 20 kartų mažiau lėšų negu panašios užsienio šalyse. Pavyzdžiui, Vilniaus technikos universitetas vieneriems metams gauna dotacijų talonais, kurių bendra suma sudaro pusę milijono dolerių. Šie pinigai skiriami darbuotojų algoms, stipendijoms ir ūkio reikalmams. O įrengimams, kompiuteriams pirkti neduodama nieko... Lietuva negauna būtiniausių užsienyje leidžiamų mokslinių žurnalų. Šiomet beveik neskirta lėšų užsienio žurnalams nusipirkti, todėl išskyla rimta intelektualinė izoliacijos grėsmė." Man atrodo, kad bent jau toje paskutinėje Edmundo Zavadsko paminėtoje srityje net ir nedidelė Australijos lietuvių kolonija su savo kukliais ištekliais galėtų padaryti naudingą darbą, kuris turėtų neįkainojamą vertę Lietuvos ateičiai.

Siunčiant Lietuvai labdarą ar kokią kitą materialinę pagalbą, reikia labai atsargiai pasirinkti tos pagalbos paskyrimo kanalus. Čia aš gal truputį nukrypsiu nuo temos, bet man atrodo, kad išeivijoje dar nepakankamai pažįstama Lietuvos valdininkų sluoksnio prigimtis. Lietuvoje iki šiol vis dar giliai šaknis yra įleidęs biurokratinis socializmas. Po nepriklausomybės paskelbimo 1990 m. kovo 11 d. nedaug kas šioje srityje pasikeitė. Gedimino Vagnoriaus t. v. "dešiniųjų" Vyriausybė, kurią aš dėl jų politikos vadinau "dešiniųjų socialistų" Vyriausybė, nesiėmė jokių ryžtingų priemonių pernelyg išpūstam biurokratiniam aparatui sumažinti. Dabar gi į valdžią atėjus "kairiesiems socialistams", kokių nors reikšmingesnių permainų tikėtis visiškai netenka. Juk visa ta sociaalistinė biurokratija ir yra valdančiosios LDDP partijos atrama, tai jie gi negali pjauti šakos, ant kurios patys sėdi. Lietuvos himne esančius žodžius "Tu didvyrių žemė..." manau, dabar labiau tiktų pakeisti į "Tu valdininkų žemė"... Netrukus turi pasirodyti Žygimanto Kačanausko knyga, pavadinta "Valdininkų reketo šalis" – štai kuo dabar tapo Lietuva. Lietuvos valdininkų nepaslinkumas, korupcija, piktavališkumas ir kompetencijos stoka yra tapę legendiniais. Vienas Australijos lietuvis, dabar persikėlęs gyventi į Lietuvą, yra išsireiškęs, kad Lietuvos valdininkai blogesni negu Papua New Guinea. Taigi, net su papuasais negali susilyginti.

Tai labiausiai reakcingas ir parazituojantis visuomenės sluoksnis. Jie visomis priemonėmis bando stabdyti bet kokias reformas šalyje. Jų darbo metodas – slopinti privatinę iniciatyvą, statyti biurokratinės užtvaras, trukdyti bet kokiai jiems nepavaldžiai veiklai, o jeigu negalima jos sutrukdyti, tai pasistengti gaisrinti laiką. Tikslas – gauti iš to asmeninę naudą. Skirstydami iš užsienio gautą paramą, valdininkai dažnai ima kyšius iš pagalbos gavėjų, arba kokiais nors kitokiais būdais stengiasi pasisavinti bent dalį jų skirstomos pagalbos. Nesenai buvo pranešta, kad iš Pasaulio banko gautos 60 mln. pirmosios paskolos kol kas sunaudota tik 35 % lėšų, o tas bankas jau svarsto ar duoti antrą paskolos dalį. Tas galėtų reikšti, kad Lietuvai tiek daug paskolų nereikia, arba, kad valdininkai niekaip neapsisprendžia kokią būdą panaudoti, kuo didesnės tų pinigų dalies susižėrimui į savo kišenę. Manau, kad antroji galimybė panašesnė į tiesą. Žodžiu, siunčiant Lietuvon labdarą ar kokią kitą materialinę pagalbą, reikia vengti Lietuvos valdininkų tarpininkavimo, nes priešingu atveju didelė tikimybė, kad pagalba nepasieks tų, kam ji skirta arba pasieks tik už kyšius. Todėl labai svarbus uždavinys yra patikimų privačių pagalbos skirstymo Lietuvoje kanalų suradimas.

Išeivijos ekonominiai santykiai su Lietuva neturėtų apsiriboti vien tik labdaros ar kitos materialinės pagalbos siuntimu. Mes kalbėjome pačioj pradžioj apie Lietuvos atstatymo idėją. Aš nemanau, kad labdara gali atstatyti Lietuvą.

Vienu iš svarbiausių uždavinių, atstatant Lietuvos valstybę, yra jos ekonomikos atgaivinimas. Manau, kad niekam

nekelia abejonių tai, kad Lietuvos ekonomika atsigaus tik tada, kai joje sustiprės privatus verslas. Būtų verta imtis kokios nors iniciatyvos, skatinant išeivijos investicijas į Lietuvos verslą. Kai kuriose verslo srityse Lietuvoje labai trūksta sveikos konkurencijos. Visi jau turbūt girdėjo apie Lietuvos bankus, imančius 100–150 % metines palūkanas už paskolas. Smulkiam Lietuvos verslui šiandien labai reikalingi tarptautiniai ryšiai, o daugumas neturi kapitalo tiems ryšiams. Užsienyje gyvenantys lietuviai biznio partneriai galėtų tokias tarptautinių ryšių galimybes suteikti kartais su minimaliu savo kapitalo investavimu. Man teko girdėti iš Lietuvos verslininkų pageidavimą, kad Lietuvoje kurtųsi užsienio lietuvių prekybinės firmos, kurios supirkinėtų vietinę pigią produkciją ir parduotų savo kraštuose. Perpasakosiu vieną konkretų pavyzdį, apie kurį man nesenai parašė draugas iš Lietuvos. Buvo dailiarankiai vyrukai, kurie Lietuvoje gamino iš medžio visokius niekučius. Keletą metų jie skurdo kaip ir visi. Vieną kartą jie atsitiktinai susipažino su vokiete, kuri paprašė pagaminti lyg tai keletą kėdžių. Pagamino. Jų prekės Vokietijoje patiko, sekė daugiau užsakymų, dabr tie vyrukai užsidirba po kelis tūkstančius markių į mėnesį kiekvienas, jau ir vokiškų staklių nusipirko. O jeigu atsitiktinimas nebūtų jų suvedęs su ta vokiete, tai jie ir dabar, greičiausiai, skurstų kaip ir visi.

Be abejo, užsienio lietuvių investicijoms į verslą Lietuvoje yra nemažai kliūčių. Pavyzdžiui, prieš kokius metus tuometinė Gedimino Vagnoriaus Vyriausybė buvo išleidusi potvarkį, kuris įteisino užsienyje nuolatos gyvenančių Lietuvos piliečių diskriminaciją privatizavimo procese. Tuo potvarkiu buvo nustatyta, kad ši Lietuvos piliečių kategorija turi teisę pirkti privatizuojamus objektus ar kokių nors įmonių akcijas tik už tvirtą valiutą ir konkrečiai už JAV dolerius, bet ne pagal bankuose skelbiamą dienos kursą, o pagal kažkokį kitą, vyriausybės iš anksto nustatytą valiutos keitimo į rublius ar talonus kursą. Tuo metu buvo nurodyti du tokie valiutos keitimo kursai, kurių taikymas priklausė nuo konkrečių investavimo sąlygų. Jie buvo 15 rub. už 1 JAV dol. ir 35 rub. už 1 JAV dol. atitinkamai, o Lietuvos bankai tuo metu supirkinėjo JAV dolerius po 100 rub. už 1. Nežinau, ar šis potvarkis dar galioja, bet

manau, kad visiems aišku, jog tokio mis sąlygomis Lietuva daug investicijų iš užsienio lietuvių hesulauks. Kitos kliūtys išeivijos lietuvių investavimui yra informacijos apie perspektyvių investicijų stoka, bankų nepatikimumas (kadangi daugelio komercinių bankų kapitalas labai mažas, tai nuolat yra bankroto grėsmė), indėlių Lietuvos bankuose apdraudimo nebuvimas ir pan. Nesenai anglų žurnale "Euromoney" buvo paskelbtas tarptautinių ekspertų komisijos sudarytas pasaulio šalių investicinio patikimumo įvertinimas. Iš 169 į tą sąrašą įtrauktų šalių, Lietuva stovi 134-toje vietoje, šalia Etiopijos ir Bosnijos-Herzogovinos.

Tai žinoma, pesimistinis įvertinimas, bet aš nemanau, kad mes dėl to ir kitų anksčiau suminėtu kliūčių turėtumėm numoti ranka į išeivijos investicijas Lietuvoje. ALB – nės valdybos ar kitos organizacijos galėtų imtis tam tikrų žygių, kad Australijos lietuviams investavimo sąlygos būtų geresnės. Kaip pavyzdį

Nukelta į 6 psl.

PAGERBTA LIETUVĖ

Š. m. birželio 13 d. karalienė Elizabeth II savo gimtadienio proga įvertino Sofiją Kaniene, apdovanodama "Order Australian Medaliu" (AOM) už pavyzdinę tarnybą, gerą pareigų atlikimą bei atstovavimą etnikams (imigrantams) Australijoje.

Ta proga artimiausi draugai susirinko birželio 19 į Hyde parką pobūviui.

Pradžioje p. Juozas Lapšys pravedė oficialiąją dalį. Savo ir visų dalyvių vardu sveikinimą jis tarė šiais žodžiais: "Štai esame pobūvyje atžymėti mūsų Adelaidės bendruomenės narės ir kolegės Sofijos išskirtiną paaukštinimą, suteikiant jai prideramą medalį už pavyzdinę tarnybą, išskirtinai gerą pareigų atlikimą bei atstovavimą. Tai jos išaukštinimas dėl pavyzdinių asmens ypatybių. Aukštas įvertinimas suteikia garbės ir mums, nes Etniniame komitete ji yra mūsų, lietuvių atstovė."

Daug pašauktų, bet mažai išrinktų! Jos apdovanojimas įeina į gerbtinų asmenų sąrašus ir lieka amžiams. Tuo ponios Sofijos pasisekimu didžiulis mūsų tautiečiai čia, Lietuvoje ir visame pasaulyje.

Garbė Sofijai, drauge prašome priimti mūsų sveikinimus. Valio!"

Pakeltos ir išgertos šampano taurės, sušukta "valio, valio!". Visi buvo pakviesti prie skanėstais apkrauto stalo. Čia Sofijos vyras Leonardas parodė savo sugebėjimus kulinarijos srityje, patiekdamas retai sutinkamus patiekalus...

Taigi visi linksminosi, džiaugėsi ir vaišinosi tauriais gėrimais. Užbaigai net kelių rūšių kava bei pyragai, tortai buvo patiekti. Taip prabėgo mažai laiko ir svečiai – draugai pamažu skirstėsi iš vaišingų Kanų namų.

Sofija labai jautriais žodžiais dėkojo už pagerbimą, atsilankymą. Tuokart teko daugiau sužinoti apie Sofijos sėkmingą veiklą.

SOFIJA KANIENĖ OAM

Sofija pradėjo dirbti Etninių grupių komitete ("Ethnic Communities Council") jau nuo 1982 metų pabaigos. 4 metus ėjo viceprezidento pareigas, o nuo 1985 m. dirbo moterų sveikatos reikalams ("Women's Issues Convenor") skyriuje

1991 m. dabartinis Pietų Australijos premjeras, p. Arnold, tuo metu ėjęs Ethnic Affairs ministro pareigas, paskyrė ją į šią organizaciją, o dabar ji yra paskirta darbui "National Health and Medical Research Council. Working Committee".

Tai gana ilgas ir produktyvus tarnybos stažas. Apie sėkmingą Sofijos veiklą puikiai paaiškina Karalienės apdovanojimas.

Garbė lietuvei, kuri iškelia lietuvių ir Lietuvos vardą. Stebint Sofijos gyvenimą, su dideliu džiaugsmu reikia išreikšti mintį, kad yra asmenybių kurios nors ir turi gabumų, bet neturi ryžto ir todėl neišnaudoja žmogaus gyvenimo paskirties, gi Sofija pilnai atliko garbingas moters – motinos pareigas, išaukštinama sūnus Petrą ir Joną, o savo visuomeninės veiklos dėka susikūrė sau amžinos garbės paminklą, net aukštesnį už Cheopso piramidę.

Laimė ir sėkmė telydi ją daug metų!
C. Dubinskas

LIETUVIŲ SODYBOS KRONIKA

* Šiandien žodelį ar du apie tą garsiąją Lietuvį Sodybą... – toli ji, Engadinėje, Sydnejaus pakraštyje, tad ne visi apie ją daug žino, o jei ką žino – nevisuomet teisingai. Tai tikras lietuviškas kaimelis, gyvenvietė, kaip pavadintų modernus šių laikų tautietis. Išėini iš ryto pasidairyti į kiemą, o čia iš tarpdurių ar takučiais bežengia sodybiečiai tave su "labu rytu" sveikina, paskutiniomis žiniomis iš Lietuvos pasidalina (žinios čia eina greitai, nes atstumai netolimi!...).

Grįžti vėl į savo butą, o širdyje taip gera gera – tarp savųjų gyvenim!

* Lietuvų sodyba – vyresnio amžiaus lietuvių senatvės namai, vienos lietuvių – Onos Baužienės, BEM, vizija. O ją įgyvendino Sydnejaus lietuvių moterų socialinės globos draugija, įsikūrusi dar 1963 metais. Draugijos rūpesčiu 1969 m. iš valdžios gautas 2 akrų sklypas Šiaurės Engadinėje, o 1971 m. jau buvo pastatyti pirmieji 2 pastatai – 4 butai, į kuriuos vienas po kito atsikėlė pirmieji gyventojai: Anelė ir Jurgis Sabaliauskai, Šeferiai, Sergejus Osinas ir Jonas Šereika. Pastačius daugiau butų apsigyveno Liudas Simanauškas, Jurgis ir Veronika Petniūnai, Povilas Alekna ir kt.

1978 m. iš Draugijos santaupų ir aukų buvo pastatyta Seklyčia – sodybiečių

ONA BAUŽIENĖ, BEM

socialinio gyvenimo centras su Povilo Alekno vardo biblioteka. 1981 m., gavus papildomą valdžios paramą, užbaigtas sodybos statymas, pastatyti dar du nauji pastatai su 5 butais (nr. nr 13-17).

Ilgus metus Socialinės globos moterų draugijai vadovavo Ona Baužienė, vėliau jos pareigas perėmė Vida Kabailienė, o paskutinius keletą metų vadovauja Tamara Vingilienė.

Tai tiek iš istorinės pusės.

Sydnejaus lietuvių moterų socialinės globos draugijos veikla plati ir šakota, bet apie tai vėliau, kita proga.

* Reikalo nežinantys žmonės pasakoja, kad Lietuvį sodyboje tai šis, tai tas esą negerai..., o čia, kur gyvena net 21 auksinio amžiaus rudenio sulaukęs tautietis, gyvenimas virte verda. Tiesa, gal kiek lėtesniu tempu negu kitur, bet verda, kunkuliuoja... Savo tarpe visi sodybiečiai gražiai sugyvena, domisi lietuviškuoju gyvenimu, užsisako spaudą (o gautąją su kitais dalinasi), švenčia vardines ir gimtadienius... Kad ir toloka, bet ypatingom progom ir į Lietuvį klubą Bankstowne nuvažiuoja, ir Lidcombėn į lietuviškas pamaldas atsilanko.

Ne visi čia gyvenantieji stiprios sveikatos, bet tie, kurie vairuoja mašinas – padeda tiems, kurie jų neturi, pavežėja, nereikia net prašyti – jei tik sužino, kad yra reikalas, tuoj šoks į talką ir Valė Stanevičienė ir Storpriščiai ir Žekonis... Reikės įrankio pasiskolinti – tai ne tik paskolins, bet ir patars, padės. Sunkesni krovinių pakelti ar panešėti vėl prisistatys Sodybos stipruoliai, nors jų paskutiniu metu ir nelabai daug.

DALIS LIETUVIŲ SODYBOS ENGADINĖJE

* Graži tai graži Lietuvį sodyba Engadinėje, medžiai ir krūmai gerai auga, net lietuviški berželiai žaliuoja, bet jau žemėlė aplink ją – viena uola. Nežiūrint to, prie kiekvieno butuko žydi vešlūs gėlynėliai, net akį veria žiedų gausybė. Kai kur pamatysi dar ir petražolių kupstelių, svogūnelių laišką, krapą, o neperseniausiai sodybos pakraščiuose užveisti krienai ir rūkštynės!... Girdėti, kad ir grybų kažkuris sodybos gyventojas

mėgino „pasėti“, bet kol kas – be vieno kito šungrybio, net ir lepšės neauga. Šiaip sodybiečiai išradingi ir kantrūs, jei ne šiomet, tai gal kitais metais išdygs?.. Juk reikia duoti grybienai sutvirtėti...

* Sodyboje ir aplink ją daug gražių medžių, žinoma, – eukaliptai daugiausiai, nors ir visokių kitokių netrūksta. Jie žaliuoja, žydi apskritus metus, o medžiai pilni visokiausių paukštyčių – kelių rūšių papūgos klykauja, "megpės" švilpauja, kukabaros juokiasi, rudieji špokai čirškia, o jau visų kitokių – tuzinai ir niekas jų net tikrų jų vardų nežino...

Sodybiečiai geraširdžiai – vis tai trupinėlių ar sėklelių pabarstys ir skrenda paukštytės pulkeliais, jas mėgstančių širdis ramina...

Štai anadien įvyko kažkas netikėta, nelaukta. Lietuvišku papročiu sodybos medžiuose įkelti inkilai varnėnams. Žiemos metu, aišku, jie tušti, bet vienu jų pasinaudoti nutarė apylinkėje gyvenantis jaunas oposumas...

Ilysti iki pusės įlindo, bet toliau... nei pirmyn, nei atgal!... Sodybos daržininkas Vladas, pastebėjęs, kad „posumas“ jau visą pusdienį veltui „spardosi“, norė-

damas ištrūkti iš lietuviško inkilo nelaisvės, turėjo inkilą sudaužyti...

Buvo su tais inkilais ir daugiau nuotykių, bet negi viską išpasakosi?...

* Taigi, kas sako, kad Lietuvį sodyboje neįdomu ar negera – netiesa! Čia yra lietuviškiausias, gražiausias ir įdomiausias kampelis Sydnejuje. Atvažiuokite, pasisvečiuokite – įsitikinsite!

B. Ž.

HUMANITARINIŲ MOKSLŲ BAKALAVURAS

Bronius Zumeris birželio 3 d. 1993, Deakins universitete, Victoria, gavo Bachelor of Arts mokslo laipsnį. Kadangi studijas baigė su Credits ir Distinctions, tai įgijo teisę mokslą tęsti toliau.

Šiuo metu atsidėjęs sudijuoja, siekdamas sekančio, akademinio laipsnio Honours.

PAGERBTI 1941 M. SUKILĖLIAI

Kaip praneša Lietuvos spauda, birželio mėnesio viduryje, Kaune suruoštas 1941 m. sukilimo paminėjimas.

Iš Australijos, turbūt, vienintelis šio sukilimo dalyvis, buvęs būrio vadas dr. Alfonsas Viliūnas, pasiuntė sveikinimą į Lietuvą 1941 m. birželio sukilimo dalyviams.

X.

BRONIUS ZUMERIS, Bachelor of Arts

SPORTAS

ATOSTOGOS LIETUVOJE

IŠ LIETUVOS RAŠO A. LAUKAITIS

Tęsinys iš praeito nr.

Būnant dar Australijoje, o vėliau čia, Lietuvoje, dažnai teko girdėti, kad dabartinis Lietuvos jaunimas nenori mokytis, jiems rūpi tik bizniauti ir pan. Tikrai, pamatęs čia tiek daug ir tokio gražaus jaunimo su daugeliu nuoširdžiai pasikalbėjome, vėliau teko dalyvauti Kūno kultūros ir sporto instituto bei Vytauto Didžiojo universiteto absolventų ir pirmųjų bakalaurų išleistuvių iškilmėse kur pamačiau ir nustebau kiek daug ir kokio gražaus jaunimo yra Lietuvoje kurie, nors ir vargdami bei gyvendami dabartinėse sunkiose sąlygose, nepasidavė biznieriškoms pagundoms, bet siekia mokslo ir rengiasi būti Lietuvos šviesuomene. Į žemės ūkio mokyklos sporto šventę atvykau su Lietuvos KK ir sporto d-to generalinio direktoriaus pavaduotoju Č. Antanynu ir, kaip oficialus svečias, dalyvavau visose iškilmėse bei renginiuose.

Malonu buvo dalyvauti Lietuvos kūno kultūros ir sporto instituto diplomų įteikime šių metų diplomantams. Čia, kaip ir visada per tokias iškilmės – gėlių gėlių... daugybė ir daugiausiai rožės. Pilnos rankos. Visi studentai, o ypač merginos labai gražiai ir iškilingai pasipuošę. Rektorių, visa profesūra ir garbės svečiai, tarp jų ir aš, buvome pakviesti prie garbės svečių stalo. Sveikinimo žodį Australijos sportininkų vardu tariau ir aš, palinkėdamas daug laimės ateityje. Kiek daug ir kokio gražaus sportinio jaunimo buvo tuose padidintuose ir gražuose Kauno sporto rūmuose, kuriuose ir aš pradėjau savo pirmuosius vaikiskus sportinius žingsnius.

Labai iškilingas ir istorinis buvo pirmasis bakalaurų atsisveikinimas Kauno Vytauto Didžiojo universitete. Iškilmėse VDU rektorius prof. B. Vaškelis pagerbė pasaulinio masto mokslininkę iš Kalifornijos, prof. M. Gimbutienę, suteikdamas jai garbės daktarės regalijas.

Prieš 55-kerius metus M. Gimbutienė baigė šį universitetą.

Į VDU universiteto iškilmės buvo atvykęs Lietuvos prezidentas Alg. Brazauskas. Jis pasveikino naująją Garbės daktarę ir pasidžiaugė, kad per tokį trumpą laiką

Žemės ūkio mokyklų sporto šventėje išrinkta gražiausia šventės „Miss“ – Erika Požerskaitė iš Kauno.

VDU tiek daug padarė. Jauniesiems absolventams palinkėjo susirasti savo vietą gyvenime ir skleisti tarp žmonių gerį ir grožį.

Po oficialiosios dalies, kelias valandas kvietiniai svečiai praleido vaišindamiesi universiteto svetainėje, kur su savo prieteliu Vytautu Doniela, kuris visą vasarą universitete dėstė filosofiją, dalinomės įspūdžiais apie Australiją su čia viešėjusiais profesoriais K. Antanavičium ir J. A. Buraču bei kitais pažįstamais iš Amerikos ir Lietuvos, kurie taip gražiai atsiliepė apie mus.

Malonu buvo susipažinti su Lietuvos prezidentu Alg. Brazausku. Jo paprašiau neužmiršti mūsų Australijoje.

Pokalbis buvo tikrai labai malonus, o prezidentas man padarė labai nuoširdaus ir gana paprasto žmogaus vaizdą. Prieš atvykstant universiteto rūmus, prie Laisvės alėjoje esančio fontano, kurio pasižiūrėti buvo nuėjęs prezidentas, jo jau laukė pustuzinis beretinėlių bobačių ir keletas profesionalių ir visur tų pačių matomų vyrų, kurie pradėjo labai užgaulioti prezidentą, užpuldinėti ir negražiais žodžiais vadinti. Tai girdėdamas,

jis tikrai susijaudino ir drebančiu balsu paklausė, kodėl jį išrinkę, kad dabar taip negražiai šaukia? Tuo momentu priėjo televizijos žmonės ir su atėjusiais studentais nusivedė prezidentą į universitetą. Keista, kad net į Kauną, kuris yra taip prieš jį nusistatęs, prezidentą lydėjo tik du jo asmeniniai sargybiniai. Universiteto viduje šį įvykį diskutavome su kitais Lietuvos bei užsienio žmonėmis ir tikrai skaudu, kad Lietuvoje apie bet kokį demokratijos supratimą galvoti dar negalima.

Kaip sako kiti Lietuvos mokslo žmonės, labai gaila, kad Lietuvoje jos pačios žmonių demokratiškai išrinktas prezidentas, nesvarbu kokių pažiūrų jis yra, taip labai negerbiamas, žemai ir gėdingai apšaukiamas. Man, kaip Australijos lietuviui, skaudu girdėti ir matyti žmones taip negerbiančius savo Prezidento, nesvarbu kuriai partijai jis atstovautų.

Kalbant apie universitetą, turiu pranešti ir mums labai malonią žinią, kad mūsų didelis prietelius, „Mūsų Pastogės“ bendradarbis, VDU profesorius dr. Vyt. Doniela birželio 18 d. sukūrė naują, lietuvišką šeimą su lietuvaite Dalia.

Sveikinu juos abu ir su malonumu dalyvausiu vestuvėse.

UŽDARYMO KONCERTAS

Birželio 12 d. įvyko Kauno muzikinio teatro sezono uždarymo koncertas. Pakvietimą gavau iš šio teatro pagrindinio solisto M. Režio, kuris su savo žmona koncertmeisterė prieš kurį laiką sėkmingai koncertavo Australijoje.

Jau daug metų praėjo nuo to laiko, kai aš lankiausi šiame Kauno teatre. Dabar jis atrodo tikrai didingai ir gražiai, o į baigiamąjį koncertą atsilankė pilna salė

AUSTRALIJS LIETUVIŲ SANTYKIAI SU...

Atkelta iš 5 psl.

pateiksiu JAV lietuvių bendruomenę. Ten š. m. sausio mėn. įsikūrė Ekonominis reikalų tarnyba, kurios vienu iš tikslų yra įkurti Amerikoje investicijų fondą. Į šį fondą Amerikos lietuviai galėtų dėti indėlius, o jis, savo ruožtu, investuotų surinktą kapitalą į smulkų verslą ir pramonę Lietuvoje, gaūtų pelną, kuris būtų padalintas indėlininkams. Ekonominio reikalų taryba taip pat rūpinasi informacijos apie Lietuvos verslą tiekimu Amerikos lietuvių bendruomenei: kiekvieną savaitę „Drauge“ pasirodo straipsnis ekonominiais klausimais, organizuojamos konferencijos apie verslo ir investicijų galimybes Lietuvoje, kuriose pranešimus skaito ir kompetentingi svečiai iš Lietuvos. Galbūt ką nors panašaus, tik mažesniu mastu, galima būtų daryti ir čia, arba bent gauti informacijos iš Amerikoje veikiančios Ekonominio reikalų tarybos ir ją paskleisti tarp potencialių investitorių Australijoje. ALB Krašto valdyba galėtų taip pat daryti Lietuvos vyriausybei tam tikrą spaudimą dėl išeivijoje gyvenančių Lietuvos piliečių teisių sulyginimo su privatinės nuosavybės Lietuvoje atžvilgiu. Tokį spaudimą jau daro Amerikos lietuvių bendruomenė.

Mano anksčiau minėtoji praeito savaitgalio konferencijoje Detroite, dalyvaujant Lietuvos vyriausybės vadovui Adolfui Šleževičiui ir keletui Lietuvos Seimo šulų, konferencijos dalyviai priėmė rezoliuciją, reikalaujančią sulyginti išeivių teises pilietybės, turto atgavimo, privatizacijos ir visais kitais aspektais su Lietuvos piliečių teisėmis Lietuvoje.

žiurovų ir svečių. Koncertas buvo labai geras, aukšto lygio, programą išpildė pagrindiniai teatro solistai. Buvo dainuojamos arijos iš daugiau kaip 10 - ties operų ir operečių. Didelį pasisekimą turėjo mūsų prietelius M. Režys, dainuodamas solo iš „Kornevilio varpų“ ir paibaigoje „Finale Nr. 12“.

Tai buvo puikus vakaras, suteikęs daug džiaugsmo ir pasigėrėjimo visiems klausytojams, kurie kiekvieną solistų pasirodymą palydėdavo audringais plojimais.

OLIMPINĖ DIENA

Olimpinę dieną švenčiau Kauno sporto muziejuje, kuris jau baigiamas labai gražiai įrūšėti ir į kurį susirinko daug Kauno buvusių žymių sportininkų, olimpiečių.

Vakarą gražiai pravedė Olimpino komiteto Kauno atstovas R. Majauskas. Daug veteranų olimpiečių ir buvusios I - sios Tautinės olimpiados atstovų išreiškė savo mintis, tai Z. Ilgūnas, G. Šauklys, R. Juodris, Juodžbalis, Volungevičius, A. Varanauskas, J. Lagunavičius, Vietrinas, Vailokaitytė, Šačkuvienė ir kiti. Sakiau žodį ir aš, primindamas mūsų sporto tėvo L. Baltrūno asmenį ir darbus. Jis buvo pagerbtas minutės atsistojimu.

Šis olimpinis vakaras praėjo tikrai labai gražiai ir šeimyniškai. Skambi sportinė daina, kuri, kaip pasakojo man sportininkai veteranai, visuomet lydėdavo juos sportinėse išvykose, skambėjo ir dabar, o mūsų sportininkės veteranės nepasitenkino vien dainomis, buvo linksmai šokta „ratelis“ ir kiti lietuviški šokiai.

Tokie gražūs veteranų sportininkų suėjimai, kaip pageidavo visi dalyviai, turėtų būti dažnesni. Tikra teisybė, nes ir aš pasijautau kaip savas tarp savų.

VDU rektorius prof. B. Vaškelis diplomų įteikimo metu

ATSISVEIKINANT SU TAUTODAILININKU FELIKSU ROČIUM

Per sekančias Lietuvių dienų dailės parodas lietuvių bendruomenė jau nebepamatys gausių tautodailininkų darbų, nes mūsų tautodailininkai krinta kaip ažuolų lapai prieš artėjančią žiemą. Melbournas, buvęs stipriausias liaudies meno centras, aprūpindavęs visą Australiją savo dirbiniais, galima sakyti, užgeso.

Dabar mes gedime tautodailininko Felikso Ročiaus, kuris užbaigė savo žemiškąją kelionę šių metų gegužės 3-čią dieną.

Feliksas Ročius gimė 1910 m. spalio 9 d. Urvikių kaime, Mažeikių valsčiuje. Jam būnant penkerių metų, mirė motina, palikdama septynis vaikus. Nežiūrint ūkiškų sunkumų Feliksas baigė Švėkšnos gimnaziją ir 1930 m. prekybininkų – buhalterių mokyklą. Baisogaloje ir Žeimelyje dirbo kooperatyvo buhalteriu ir laisvalaikio mėgo drožinėti. Sovietams antrą kartą artinantis į Lietuvą, trys Ročių broliai pasitraukė į Vakarų ir ilgiausiai gyveno Seedorfo stovykloje, kur Feliksas įsitraukė į jūros skautų organizaciją, vadovaudamas tos stovyklos skyriui. Drauge su broliu Alfonsu baigė automechanikų ir elektromechanikų kursus. Ten įgytos žinios vėliau pravertė Australijoje, į kurią atvyko 1948 m.

Atlikę darbo sutartį Queenslando miškuose, persikėlė į vėsesnį klimatą Viktorijon, kur viename priemiestyje įsigijo vištų ūkį. Jį likvidavus, apsigyveno Melbourne.

Feliksas Ročius aktyviai dalyvavo lietuvių bendruomenės gyvenime. 1957 ir 1958 m. dirbo Melbourne Apylinkės valdyboje, apie 15 metų buvo Tautos fondo Melbourne skyriaus atstovas, o vėliau suorganizavo Tautos fondui remti būrelį, kuris įvairiomis progomis sukaupė keliolika tūkstančių dolerių.

Tačiau labiausiai mes prisiminsime Feliksą Ročių kaip tautodailininką. Jo

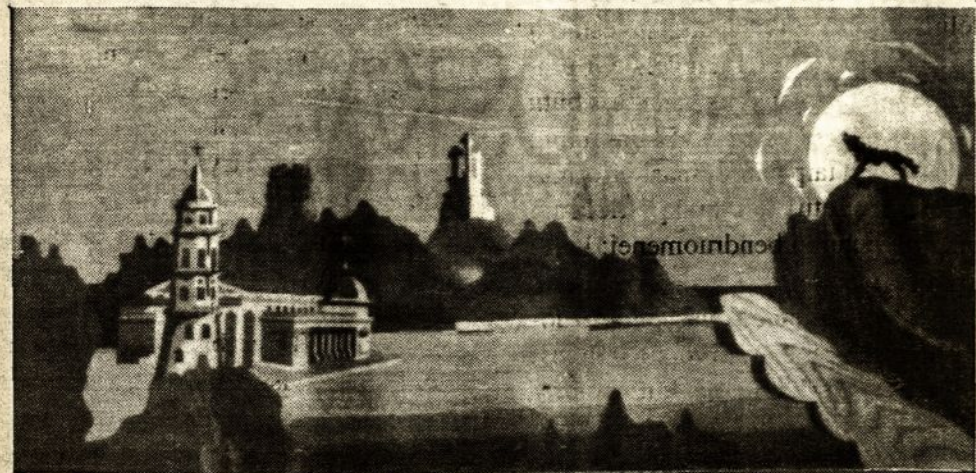
A+A Feliksas Ročius

medžio drožiniai remiasi liaudies meno pagrindais, bet taip pat rodo pastangas

F. Ročiaus „Koplytėlė“ medis ir gintaras.

juos suasmeninti, pav. „Koplytėlė“. Dažnai jis stengdavosi savo darbus pa-

F. ir A. Ročiai: „Vilnius“ – inkrustacija

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ SANTYKIAI SU

Atkelta iš 6 psl.

jau užprogramuoti, kad aukštesnį už save intelektą reikia priimti tik kaip grėsmę jų socialinei padėčiai, kaip nepageidaujamą konkurentą. Praeis daug metų, o gal bus reikalingas net kartų pasikeitimas, kol pavyks tokias nuostatas išgyvendinti iš Lietuvos žmonių sąmonės. Bet ką čia bekalbėti apie mūsų ekspertų sutikimą Lietuvoje, jei patys vietiniai Australijos lietuviai bando spaudos puslapiuose juodinti ir murkdyti purvuose kitus, kurie savo žiniomis ir darbu reikšmingai talkininkauja Lietuvai.

Aš buvau pakviestas skaityti paskaitą šia tema matyt todėl, kad išeivijos santykiai su Lietuva yra pašliję. Išeivijoje

dažniausia daroma prielaida, kad šie santykiai pablogėjo dėl Lietuvos gyventojų, išsirikusių netinkamą valdžią, kaltės, nes užsienio lietuviai daugumoje matė ne tikrą, o įsivaizduojamą, idealizuotą Lietuvą. Šias išeivijos iliuzijas labai sustiprino 1988 metais Lietuvoje prasidėjęs Atgimimas.

Sąjūdis ir Atgimimas tai buvo tik gražus sapnas ar mirazas Lietuvos istorinių įvykių horizonte. Šis mirazas jau išsisklaidė ir mes pradėdami mylėti Lietuvą tokią, kokia ji yra. Tad ją ir priimkime, niekada nepamiršdami, kad tai mūsų Tėvynė, mūsų tauta.

1993 m. birželio 25 d.

Informacija

K-TO „PARAMALIETUVAI“ PRANEŠIMAS

SIUNTA LIETUVON

Kaip jau buvo paskelbta, sekantys šio komiteto organizuojami konteineriai į Lietuvą bus išsiųsti iš Australijos spalio mėnesio pradžioje. Norime, kad siunta pasiektų Lietuvą dar prieš Kalėdas.

Šiuo laiku tikime, kad persiuntimo kainos ir sąlygos bus tokios pat, kaip ir praėjusį kartą: didelės dėžės po \$ 63.00, o mažesnės – po \$ 40.00.

Kainos pasikeistų tik tuo atveju, jeigu transporto kainos laivu ar pristatymo kaina Lietuvoje būtų pakeista per sekančius kelis mėnesius.

Kviečiu visus jau dabar pradėti planuoti būsimus siuntinius.

Komiteto atstovai didesnėse kolonijose, *užsakymus dėžėms* pradės priimti liepos mėnesio gale.

ORGANIZACIJŲ DĖMESIUI

Organizacijos, norinčios pasinaudoti komiteto „Parama Lietuvai“ paslaugomis ir pagalba su pervežimo išlaidomis, BŪTINAI TURI susisiekti su komitetu NE VĖLIAU, KAIP IKI š. m. RUGPJŪČIO 14 dienos, nurodant ką, kiek ir kam nori siųsti.

Šio reikalavimo bus griežtai laikomasi. Komitetas *iš anksto turi žinoti* kiek reikia vietos oficialiems siuntiniams, kad žinotų kiek konteinerių užsakyti ir dar svarbiau, kad žinotų kiek privačių siuntinių galima priimti.

puošti gintarais, ažuolo, tvirtybės simboliu, lapais ar prailgintais saulės motinėlių spinduliais. Jis taip pat gamino miniatiūrinius, stogastulpius bei lietuviškus kryželius ir metrinio aukščio ornamentines žvakides. Visai pripuolamai kaimynai italai, pamatę brolius drožinėjančius lietuviškas skulptūreles, pasiūlė pabandyti itališką medžio inkrustacijos techniką, kuri reikalauja žymiai mažiau fizinių jėgų, tačiau daug daugiau precizijos. Pradžioje Ročiai inkrustavo tik paveikslus, pav. „Vytis“, „Vilnius“, bet vėliau pradėjo inkrustuoti ir baldus. Nuo 1979 m. abu broliai priklausė Marquetry Society of Victoria ir reguliariai dalyvavo draugijos metinėse parodose.

Whittlesea Agricultural Show Ročiai laimėjo premiją už stalo inkrustaciją. Bedirbant darbą ir ieškant tobulesnių būdų, Ročiai išrado specialų dažų tirpinį, kurį galima pašalinti nepaliekant jokių pėdsakų.

Laikui bėgant ir metams spaudžiant sveikata menkėjo. Feliksą ištiko širdies smūgis ir nors operacija išgelbėjo nuo mirties, tačiau jėgos nesugrįžo ir per paskutinį penketį jau buvo sunku išlaikyti rankoje ne tik peilį, bet ir plunksnakotį.

Lietuvių dienų meno parodose Ročiai buvo vieninteliai, dirbą inkrustacijos technikoje.

Liūdime netekę dar vieno tautodailininko, praturtinusio mūsų meno šventes.

Genovaitė Kazokienė

A+A VIKTORAS VENSLOVAS

Prieš užbaigiant šį „MP“ numerį, gauta žinia, kad grįždamas iš Lietuvos, kur praleido savo atostogas, pakeliui – Frankfurte, mirė vyresnio amžiaus sydneyškis, tautietis, a. a. Viktoras Venslovas.

Ilsėkis ramybėje. Ž.

Žinant iš anksto kiek ir iš kur bus siunčiama, gal bus galima planuoti pakrovimus keliuose miestuose, kaip pvz., Sydneyje, Adelaidėje ir t. t.

Siunčiant konteinerį, labai svarbu žinoti iš anksto kokia bus paklausa, nes, nepilnai pakrovus konteinerį, persiuntimo kaina už kiekvieną dėžę smarkiai pakiltų ir vistiek reiktų mokėti kaip už pilną krovinį.

Prašau nelaukti iki paskutinio momento susisiekti su komitetu.

Pakartotinai primename komiteto adresą:

KOMITETAS „PARAMA LIETUVAI“
P.O. Box 19, LYNEHAM ACT 2602

Primenu visiems, kurie naudojasi Komiteto paslaugomis, kad visas pelnas kurį gauname, o jo nedaug, yra naudojamas paramos Lietuvai reikalam.

Juras Kovalskis,
pirmininkas

TAIP MINĖJOME GEDULO DIENĄ

Rodos taip neseniai mes didžiavomės esą dalis tų brolių ir sesių, kurie kovojo už Lietuvos laisvę. Kiekvienas žodelis iš pavergtos tėvynės buvo lyg ir šventa relikvija.

Taip neseniai, birželio trėmimus mes minėjome kartu su savo Baltijos broliais latviais ir estais. Kodėl taip greitai viskas pasikeitė? Nejaugi „rytų vėjai“ atpūtė svetimą minėjimo reikšmę, tikslą ir laiką? Tas buvo matyti iš šių metų minėjimo ne tik Melbourne, bet ir kitur.

Visiems yra gerai žinoma, kad dabartinė Lietuvos valdžia daro sunkumus nagrinėti NKVD-KGB archyvus. Taigi, kol archyvų durys nėra visiškai uždarytos, paremkime tuos, kurių „nepavyko papirkti, sušaudyti, sukompromituoti, numarinti Sibiro lageriuose, psichiatriinėse ligoninėse ar ištremti. Jie pirmieji pradėjo tiesinti mūsų nugaras“. (A. Ažubalis). Tie, gyvi likę partizanai, politiniai kaliniai bei tremtiniai ir kovos metų partizanų geradarijai bando kaip galima greičiau išleisti archyvuose rastų dokumentų rinkinius. Jau iki dabar yra išleisti šeši tomai, pavadinti „Laisvės kovų archyvas“. Tremtinių sąjunga išleido 1990 m. rinkinį „Partizanų ir kovos grupių nuotraukų knygą“, kurioje ir jūs galite rasti savo brolių, sesė ar draugą. Ten yra apie tūkstantis veidų, kurių jau nebėra mūsų tarpe.

Jie žuvo kovodami ar mirė nuo kankinimų. Nors išeivijoje nepadarykime tėvynei „antros gėdos“. Nepamirškime tų kurie turėjo ir turi stiprybės niekad prieš nieką nenusilenkti ar vergauti. Vietiniai „pragmatistai“ irgi nepamirškite „antros gėdos“.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių s-ga bei partizanai niekad neprašė paramos, bet jų lėšų neužtenka išleisti didesnio tiražo archyvų dokumentų bei laikraštį „Tremtinys“ (išeina kas mėnesį). Nesigailėkite aukų tam svarbiam darbui. Siųskite „Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių s-ga“ TALKOS s-ton, Nr. 9441/01.

Laikraštį ir knygas galima užsisakyti per LPKT atstovą Australijoje V. L. Mačį, tel. (03) 354 0013 arba P. O. Box 539 Pascole Vale 3044.

V. L. Mačys

LPKT atstovas Australijoje

„Mūsų Pastogė“ Nr. 28 1993.7.12 psl. 7.

Informacija

PRANEŠIMAS

„Mūsų Pastogė“ skubiai reikalingi tekstų surinkėjai, moką lietuvių kalbą. Susidomėję bus apmokomi naudotis tekstų surinkimo mašina (Word processor). Darbas atlyginamas.

Suinteresuoti asmenys prašomi kreiptis į Vytautą Patašį tel. 739-8036 (darbo metu), arba tel. 558 4640 (vakarais).

SYDNEJUJE

PRANEŠIMAS

Pranešame visuomenės žiniai, kad Sydnejaus lietuvių katalikų kultūros draugija liepos 18 dieną, SEKMADIENĮ, tuo-
jau po lietuviškų pamaldų, 12 val. 30 min. Lidcombės parapijos salėje šaukia visuotinį Draugijos susirinkimą.

Bus renkama nauja Katalikų kultūros draugijos valdyba ir revizijos komisija.

Suinteresuotus parapijos narius maloniai kviečiame dalyvauti susirinkime ir aptarti draugijos veiklą.

Tad iki pasimatymo.

Sydnejaus lietuvių katalikų draugijos valdyba ir parapijos kapelionas

ŽIDINIO SUEIGA

Pranešame, kad Sydnejaus skautų židinio sueiga įvyks š. m. liepos mėn. 18 d. 2 val p. p. Sydnejaus lietuvių namuose Bankstowne:

Visus židiniečius prašome dalyvauti sueigoje, kurioje bus aptariami svarbūs organizaciniai reikalai.

Židinio vadija

PADĖKA

Aukos

Lietuvos Respublikos Konsulatui
Per Sydnejaus Apylinkės valdybą neseniai gauta aukos, paremti Lietuvos diplomatinę atstovybę Australijoje. Aukos, sumoje \$ 325-00 buvo suaukotos 1992 metais.

Po 60 dolerių – E. O. Bartkevičiai.

Po 50 dolerių – E. Kubbos, V. ir G. Arai, A. ir M. Reisgiai.

Po 30 dolerių V. Juzėnienė, p-nas Žitkauskas.

20 dolerių – K. Skirka.

Po 10 dolerių – A. Ulkis, L. Garby, A. Viliūnas.

5 dolerius V. Skirka.

Už pavėluotą paskelbimą atsiprašome ir širdingai dėkojame visiems aukotojams.

Komitetas Lietuvos Respublikos Atstovybei Australijoje remti

Prašome nepamiršti

užsimokėti

„Mūsų Pastogės“ prenumeratą.

VIDURVASARIO SEZONAS

SPECIALIOS ORO KELIONIŲ KAINOS

Nuo \$ 1960 asmeniui

(Čekoslovakų oro linija)

Nuo \$ 2090 asmeniui

(Tailando/Skandinavų oro linija)

MASKVA – nuo \$ 1680 asmeniui

Teiraukitės specialių oro kelionių kainų

iš VILNIAUS/TALINO

Viešbučiai, sustojimai ir t. t.

Teiraukitės dėl detalių.

Tarkitės su ekspertais.

GATEWAY TRAVEL

PTY LTD.

48 The Boulevard, Strathfield – 2135

Tel. (02) 745 3333. Fax (02) 745 3237

Lic. 2 TA 000 888 ACN 001 344 323

BALTIJOS KELIONIŲ EKSPERTAI

REMKITE

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdytume, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P. O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

Klubas atidarytas

Pirmadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Antradieniais	klubas uždarytas	
Trečiadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Ketvirtadieniais	5 v. v.	- 11.00 v. v.
Penktadieniais	5 v. v.	- 12.00 v. v.
Šeštadieniais	12 v. p. p.	- 1.00 nakties
Sekmadieniais	12 v. p. p.	- 10.00 v. v.

Liepos 25 d. 2.30 val po pietų klubo patalpose vyks
TURGUS

PRANEŠAME, kad RUGSĖJO 27 D. RUOŠIAMAS
METINIS KUBO BALIUS

PRAKTIŠKIAUSIAS PINIGŲ PERVEDIMAS Į LIETUVĄ

Persiunčiant pinigines dovanas, palikimus, pensijas ir atliekant kitus finansinius reikalus su Lietuva, siūlome pasinaudoti mūsų patarnavimais, ilgamečiu patyrimu ir praktika.

Gavus užsakymą išmokame Jūsų nurodytam asmeniui arba organizacijai Lietuvoje skirtą sumą amerikietiškais doleriais arba anglų svarais.

PERVEDIMO MOKESTIS – 3 % plus pristatymo ir iškeitimo išlaidos \$ 30.

Už didesnius pervedimus kaip \$ 10,000 pervedimo nuošimtis yra mažesnis.

Z. Juras, Baltic Stores & Co.,

11 LONDON LANE, BROMLEY, KENT, BR1 4 HB, England

Tel. 081 460 2592

Fax 081 318 7643.

Siuntiniai į Lietuvą CARGO išsiunčiami kas 6 savaitės

ŽEMIAUSIOS KAINOS
AUKŠČIAUSIAS PATARNAVIMO STANDARTAS

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į Kristiną

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.

Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200

Redaktorius Bronius Žalys. *** Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233

Redakcija rašinius taisy ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.

Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Prenumerata metams \$ 35 Užsienyje paprastu paštu \$ 50 N. Zelandijoje oro paštu \$ 65

Užsienyje oro paštu \$ 90